

Nieuwsbrief Stichting

“Ik vraag me af...”

Stichting “Ik vraag me af...” is in 2014 in het leven geroepen en heeft als doelstelling om voor alle in Eibergen geboren Joodse oorlogsslachtoffers een plaats op het gemeentelijk herdenkingsmonument te krijgen.

Wij zien het als taak om deze doelstelling te verwezenlijken d.m.v. het meewerken aan archiefonderzoek, lezingen, educatie, folderverspreiding en het publiceren van artikelen. Het bestuur bestaat sinds 2014 uit 3 personen en een adviseur. Deze adviseur heeft geen stemrecht en wil op de achtergrond blijven. Leden van het bestuur:

*Leonie Holweg, voorzitter

*Secretaris, vacant

*Bert Smeenk, penningmeester

(Tijdelijk) adres secretariaat:
Zwilbroekseweg 1 * 7151 BS Eibergen

**

Mail:

info@stichtingikvraagmeaf.nl

Facebook:

www.facebook.com/stichtingikvraagmeaf/

Website:

<https://www.stichtingikvraagmeaf.nl/>

Instagram:

[ikvraagmeaf](https://www.instagram.com/ikvraagmeaf)

Organisatie

Beleidsplan

De organisatie heeft in de aanloop naar 2014 het volgende beleidsplan ontwikkeld:

* De in Eibergen geboren Joodse slachtoffers die niet op het monument staan, achterhalen d.m.v. archiefonderzoek en hen een plaats te geven op het herdenkingsmonument in Eibergen. *Dit doel is in 2016 gerealiseerd met dank aan de gemeente.*

*Ons nieuwe social media platform
sinds 2021 Instagram: ikvraagmeaf*

* Het geven van gastlessen over de oorlog in Eibergen aan de basisscholen (groep 7 en 8) en aan de onderbouw van de middelbare scholen

* Het geven van lezingen over de “vergeten” Joodse slachtoffers van Eibergen aan een breed publiek.

* Het in stand houden van het Joodse gedachtengoed van Eibergen door middel van tentoonstellingen en het verzamelen van fotomateriaal.

* Het uitnodigen van gastsprekers

* Het realiseren van een website

* Het werven van donateurs

* Het doen van onderzoek naar WO II in Eibergen, buurtschappen en omgeving in de ruimste zin van het woord en verslaglegging hiervan in publicaties

Financieel

Inkomsten worden verkregen uit donaties en subsidies. Het werven van donateurs is gestart na de presentatie van het boek “Ik vraag me af...” op 13 april 2014. Er wordt voor het geven van een gastles en het uitlenen van een leskist een kleine vergoeding gevraagd.

De donateurs vormen de basis die de stichting financieel draaiende houdt.

Verder komt de winst die Bert Smeenk maakt op de boeken over dit onderwerp ten goede aan de Stichting.

“Ik vraag me af...”

Donateurs

Aan de donateurs wordt een financiële bijdrage gevraagd; er is geen minimum aan verbonden. De donateurs worden door middel van deze nieuwsbrief al dan niet digitaal op de hoogte gehouden van de activiteiten van de stichting.

Activiteiten

We benaderen scholen om daar gastlessen te verzorgen of om op verzoek een lesprogramma met leskist te leveren. Geprobeerd wordt om een boek of boekenreeks te maken over het Joodse leven in Eibergen aan de hand van foto's over de periode na 1900 tot heden.

Facebook & Instagram

De facebooksite van Stichting “Ik vraag me af...” heeft op dit moment 830 vrienden. We willen iedereen bedanken voor hun steun voor en interesse in onze stichting. Sinds 2021 hebben we ook een Instagramaccount. We zijn ons daar steeds meer in aan het ontwikkelen.

Website: nieuwe pagina's

Sinds de Covid-19 uitbraak communiceren we steeds meer via onze social mediakanalen. Zo vullen we onze website steeds meer aan met nieuws en ontwikkelen we elke keer nog nieuwe pagina's, waaronder een pagina gewijd aan het Stolpersteine project (in 2019) en een pagina gewijd aan het Filmproject Grensherinneringen (in 2020). Beide zijn te vinden onder tabblad “projecten” op de Homepage.

Het jaar 2019

Herdenking gesneuvelde Engelse soldaten

Bert Smeenk kwam in contact met hovenier René Reesink die al jaren twee graven van gesneuvelde Engelse soldaten bijhoudt op de algemene begraafplaats in Eibergen. Op een dag vond hij een potje met inhoud met een boodschap van familie van 1 van deze mannen.

Graven van de Engelse soldaten

Foto: Bert Smeenk

Samen zijn ze op zoek gegaan en hebben nu regelmatig (mail) contact met de nabestaanden van beide mannen in Engeland. Zo ontstond ook het plan om een herdenking te starten speciaal voor de gevallen soldaten. Er is een werkgroep gestart in samenwerking met Keep Them Rolling. Op 31 maart 2019 weer voor de eerste keer een krans gelegd door Burgermeester van Berkelland Joost van Oostrum.

Vervolgens is besloten deze werkgroep onder de vleugel van onze Stichting te laten vallen. In 2020 was het plan om de herdenking uit te breiden en familie uit te nodigen.

Kranslegging 4 mei 2019

Tijdens de jaarlijkse dodenherdenking bij het monument in Eibergen legden Willemien Beusink en Leonie Holweg een bloemstuk namens de Stichting. Mevrouw Dormits-Menco kon ook dit keer aanwezig zijn; zij legde samen met Marieke Driever en Bert Smeenk een krans namens de Joodse Gemeenschap

Bezoek familie Gans Zion 23 juli 2019

In mei 2019 ontvingen wij een mail uit Israël van Jolein Gans Zion. Zij is de dochter van Juul

“Ik vraag me af...”

Zion die in het verleden voorzitter was van de winkeliersvereniging in Eibergen. Zij is ook de kleindochter van Betje Zion Gans voor wie wij 14 oktober 2018 een Stolperstein hebben gelegd aan de J.W.Hagemanstraat 29. Ze kondigde aan dat zij en haar man Marcel met een deel hun familie dinsdag 23 juli een bezoek aan Eibergen hadden gepland. Ze wilden wat locaties bezoeken en vroegen of wij wisten hoe ze de Joodse begraafplaats konden bezoeken. Ze gaf ook aan onze Stichting te kennen en graag de mensen te ontmoeten die zich inzetten voor onze Stichting. Ze was onder de indruk van onze inzet voor de nagedachtenis aan de Joodse gemeenschap in Eibergen. Uiteraard hebben we als Stichting aangeboden om de familie deze dag te ontvangen en rond te leiden. Wat een mooie ontmoeting was dit. Voor meer info over deze dag: bezoek onze website en kijk onder “Nieuws”.

Monumentendag 15 september 2019

Elk jaar op deze dag organiseren we als Stichting een wandeling vanaf 't Vunderink naar de Joodse begraafplaats. Dit jaar hoopten we op veel aanmeldingen omdat we ook in het Monumentenkrantje zouden komen met een oproep. Door een communicatiefout is dit niet gebeurd. Volgende keer gaan we zelf meer reclame maken en wat ruimer van tevoren. Desondanks waren er 2 groepen deze dag. Groep 1 nam Marieke Driever voor haar rekening en groep 2 Bert Smeenk. Wilco Kuiperij van Keep Them Rolling had een extra aanvulling met een ritje in zijn oude legervoertuig van 20 minuten. Veilig werden de mensen hierna afgezet bij 't Vunderink.

Diverse wandelingen

Regelmatig werden er wandelingen georganiseerd. Deze kunnen door ons op verzoek helemaal “op maat” gemaakt worden; zelfs inclusief een PowerPointpresentatie bij 't Vunderink.

Vaak komen de aanvragen voor de wandelingen via de TIP (= VVV). Ook via onze

*Familie Gans Zion met gasten bij 't Vunderinks museum
Foto: Willemien Beusink*

Website of op Facebook worden we hiervoor benaderd.

We houden ons wat betreft de Joodse begraafplaats aan de Joodse tradities: op zaterdag alleen bezoek buiten de poort.

Ook hebben we meegeholpen met projecten van verschillende instanties. Eén van de hoogtepunten was een avondwandeling die door Stichting Mallems Molen werd georganiseerd. Samen met verschillende middenstanders werd er een avondtocht uitgezet. Deze ging ook langs de Jöddenbulten. Bert Smeenk vertelde die avond een paar korte verhaaltjes over deze begraafplaats, geassisteerd door Petra Waning met lichtvoorziening. Meer dan 400 mensen zijn er deze avond voorbij gekomen. We hebben aangeboden om dit nog eens te herhalen.

In de toekomst zien we samenwerking met verschillende projecten en instanties zeker voor ons. Er lopen al diverse contacten met de TIP en een lopersvereniging. Alles staat voorlopig in de ijskast door Covid-19 zoals jullie zullen begrijpen.

Viering 75 jaar vrijheid

Er is door de provincie een plan geschreven voor 75 jaar bevrijding in Gelderland. De gemeentes sluiten aan bij dat plan. De 75 jaar viering start in Gelderland in september 2019. De gemeentes volgen elkaar

“Ik vraag me af...”

op en Achterhoek/Liemers start 29 maart 2020.

Op gemeentelijk niveau is er een subsidieregeling opgezet die in het kader van deze viering speciaal kan worden aangevraagd voor unieke projecten. Deze projecten moeten aan sluiten bij de centrale thema's voor de Achterhoek:

- samen vieren wij de vrijheid en vrede, 75 jaar vrijheid – vieren en versterken
- de bevrijding vanuit de Achterhoek/sporen en littekens van de vrijheid – burgerperspectief
- aandacht voor jongeren
- er is sprake van een plusprogramma – onderscheidend ten opzichte van gebruikelijke herdenkings- en vieringsactiviteiten

Wij als Stichting hebben subsidie ontvangen voor de volgende activiteiten:

- *Bevrijdingswandelingen op 5 mei
- *Scholenproject afronden en lanceren
- *Filmvoorstellingen in de Huve (hierover later meer in deze nieuwsbrief)

Het jaar 2020 Boekenreeks

In het kader van de viering van 75 jaar vrijheid heeft Bert Smeenk een aantal boekjes geschreven en uitgebracht:

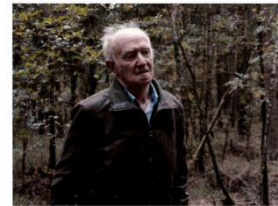
- *Wim Kemink “Vertel mij wat...” (nog in 2019)
- *Dina Boomkamp vertelt...
- *Voor wie het niet overleefden (deze is ook in een Engelstalige versie uitgebracht)
- *Petrus Bernardus (Piet) Sloot

Meer informatie over deze boeken is te vinden op onze website onder het tabblad “projecten”.

Deze zijn allen in beperkte oplage verkrijgbaar bij Boekhandel Gellekink in Eibergen.

Over het boekje “Dina Boomkamp vertelt” is nog een filmpje te vinden op onze website onder “Nieuws”. Het is gemaakt door Jahra Esser in het kader van de Weake van het Achtehookse en Liemerse boek.

Boekje
Wim Kemink
“Vertel mij wat...”

Wim Kemink:

“Vertel mij wat ...”

Bert Smeenk © 2019

Filmproject Grensherinneringen Werktitel “Beeld en Verhaal”

Maart 2020 is het dan zover: de documentaire Grensherinneringen is afgerond. In de nieuwsbrief van 2018 is al wat verteld over de totstandkoming en het thema van dit project.

De oorspronkelijke opdracht ging uit van acht Nederlandse en 7 Duitse personen, daar was ook de subsidieaanvraag op gebaseerd. In totaal zijn er toch 22 mensen geïnterviewd. Het klikte tijdens het project heel goed tussen de Stichting en videograaf Jahra Esser. Het enthousiasme waarmee Jahra te werk ging werd zeer gewaardeerd bij de hoofdrolspelers.

Het viel wel op dat de Duitsers zich anders voorbereid hadden dan de Nederlanders. De Duitsers hadden hun verhaal vaak klaar, de Nederlanders zagen het meer als een interview, een vraag-en-antwoordspel. Om meer gegevens te krijgen hebben we verscheidene malen een verzoek gedaan bij de familie of een bekende om mee te werken aan het interview. Dat praatte makkelijker. Bij een paar mensen moesten we een keer terug. Jahra was erg kritisch: stond het haar niet aan, dan moest het gewoon overgedaan worden.

De oorspronkelijke einddatum van het project was 1 juni 2020, de datum waarop ook de eindafrekening gepresenteerd moest worden.

“Ik vraag me af...”

Doordat het heel soepel liep hadden we het bronmateriaal al voor 2019 op de film staan. Gemiddeld 1,5 uur aan beeldmateriaal x 22 hoofdrolspelers monteren tot een film van 1 uur en 15 minuten. Een heidens karwei, waar Jahra de leiding over had. Besloten was dat er een ondertitel zou komen voor de Duitsers en een voor de Nederlanders. Met een optie voor Engels.

Dat kwaliteit hoog in het vaandel staat bij Jahra mag duidelijk zijn; het resultaat is verbluffend. Wij zijn trots op deze mooie samenwerking.

Mocht je een tipje van de sluier willen: de trailer van de film is te vinden op onze website onder het tabblad “projecten”: “Documentaire Grensherinneringen”. Hier vind je ook alle informatie over de hoofdrolspelers.

Covid-19 maatregelen

Door de uitbraak van Covid-19 werden alle activiteiten van de Stichting en de viering van 75 vrijheid afgelast. Onze mooie plannen voor 2020 vielen net als die van iedereen in duigen.

Hierdoor verschoof ook de einddatum van het Filmproject Grensherinneringen waardoor de subsidie doorliep. Met dank aan de Euregio.

De subsidie die we toegezegd hebben gekregen van Gemeente Berkelland voor onze projecten in het kader van de viering van 75 jaar vrijheid is ondertussen zelfs overgeheveld naar 2021.

Afscheid van Ans de Groot- Sevenhuijsen

Eind maart 2020 geeft onze secretaris Ans de Groot aan haar taken neer te leggen door persoonlijke omstandigheden.

Ans stond samen met Willemien Beusink, Bert Smeenk en Leonie Holweg aan de basis van onze Stichting.

Een van de grotere projecten waar ze zich samen met Willemien namens onze Stichting o.a. voor ingezet heeft is de Stolpersteine legging in Eibergen in 2018.

*v.l.n.r. Ans de Groot-Sevenhuijsen, Bert Smeenk, Leonie Holweg en Willemien Beusink
Foto: Petra Waning*

Langs deze weg willen we Ans hartelijk bedanken voor al haar inzet voor en de steun aan onze Stichting. Uiteraard blijft ze betrokken bij al onze werkzaamheden.

Première Grensherinneringen

Zondag 27 september was het dan zover: Door de tijdelijke versoepelingen van de Covid-19 maatregelen in Nederland heeft de première dit jaar nog plaats kunnen vinden. Eindelijk konden we het eindresultaat van 2 jaar hard werken delen met de buitenwereld.

Hier waren we blij mee want de tijd voor de hoofdrolspelers begint te dringen. Wat fijn dat er nog zoveel mensen hebben kunnen komen met een aantal familieleden. We kunnen spreken van een geslaagde dag.

Over de dag verspreid hebben we drie groepen genodigden mogen verwelkomen. Het was een werk om alles volgens de voorschriften te laten verlopen. We hebben daarin fijn kunnen samenwerken met café- zaal Grenszicht. Ze hebben ons goed gefaciliteerd.

De burgemeester van Vreden, de heer Christoph Holtwisch, , hebben we bereid gevonden om de openingsspeech te houden. Het was een van zijn laatste daden als burgemeester van Vreden. Hij gaf aan blij te zijn dat dit project zo goed gelukt was en legde

“Ik vraag me af...”

de nadruk op hoe het grensoverschrijdend is.
“Het komt de streek erg ten goede.”

Bij de tweede sessie deed wethouder Anjo Bosman van gemeente Berkelland het openingswoord. Haar vader speelt tevens een hoofdrol in de film.

De derde, tevens laatste sessie was voor rekening van burgemeester van gemeente Berkelland Joost van Oostrum. Hij ging nog iets dieper in op de samenwerking tussen de Nederlandse en Duitse grensbewoners.

We willen langs deze weg Jahra Esser hartelijk bedanken voor al haar inzet: wat een prachtig eindresultaat is het geworden! Wat een mooie reacties kregen we van iedereen die aanwezig was.

Bert Smeenk willen we bedanken voor het verzamelen van de hoofdpersonen, het voorbereiden van de interviews en het onderhouden van de contacten met de families. En natuurlijk voor het bijhouden van de administratieve rompslomp voor de subsidie van Euregio.

Wilco Kuijperij, Truus Stotteler en Willemien Beusink: bedankt voor het maken van de foto's deze dag!

Tenslotte willen we Petra Waning bedanken voor het verzorgen van de uitnodigingen voor alle hoofdrolspelers, familieleden en andere genodigden; het bijhouden van de aan- en afmeldingen en het maken van de zaal indeling.

Hoe nu verder met de film? Daar krijgen we veel vragen over. In de huidige omstandigheden onder de maatregelen in verband met Covid-19 zijn wij genoodzaakt alle plannen voor filmvertoningen op te schorten.

*Bert Smeenk en Jahra Esser de dag voor de première van Grensherinneringen bij café-zaal Grenszicht
Foto: Petra Waning*

We hopen dat er in 2022 in de periode van *Gelderland herdenkt 77 jaar vrijheid* weer aan te sluiten bij alle activiteiten. Tot die tijd zullen we geen activiteiten ondernemen met dit filmproject. We houden jullie op de hoogte over eventuele data en locaties voor nieuwe vertoningen via onze website.

Toekomstige activiteiten

Alles in 2021 is afhankelijk van de ontwikkelingen rond Covid-19. Viering van 76 jaar bevrijding is afgelast evenals de herdenking/ kranslegging op 4 mei. Wij als Stichting zullen dan ook niets organiseren wat niet online kan. Onze projecten zoals wandelingen, filmvertoningen, scholen bezoeken enz. staan allemaal on-hold. Zodra er weer meer mogelijk is kunnen we weer wat opstarten. Hou voor de ontwikkelingen onze website in de gaten.